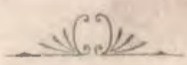

MA
12793
14330 соот. мот
5.4939

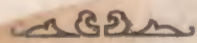

М Л. Кропивницький

ПОШИЛИСЬ
У ДУРНІ

комедія-оперетка в 3 діях

Ціна 35 цнт.

НАКЛАДОМ УКРАЇНСЬКОЇ КНИГАРНІ
ім. Тараса Шевченка.

168 East 4th Street,
diasporiana.org.ua

New York, N. Y.

ПОШИЛИСЬ У ДУРНІ

ШУТКА - ОПЕРЕТКА В ТРОХ ДІЯХ.

М. Л. Кропивницький.

— 1919. —

Накладом Української Книгарні ім. Т. Шевченка
в Нью Йорку.

— ДІЄВІ ОСОБИ: —

Максим Кукса, багатий міщанин, мірошник, вдовець.

Оришка, його дочка, літ 19.

Степан Дранко, багатий міщанин, коваль, вдовець.

Горпина, його дочка, літ 18.

Антон, наймит Куксів, молодий парубок.

Василь, наймит Дранка, молодий парубок.

Скакунець, волостний писар.

Нечипір, заможний чоловік, літ 30.

Гості і народ.

— Дієть ся на Україні у містечку. —

Партитуру до сеї штуки можна набути в

КНИГАРНІ

168 E. 4 St. — New York, N. Y.

Д І Я І.

На кону з обох боків плетені тини, з за котрих виглядають хати, повітки, амбари, хліви, комори і инче. Під тинами лави. З лівого боку господа Кукси, з правого—Дранка. За господею Кукси видко водяного млина, за господею Дранка кузню.

Я В А І.

З млина виходять **Кукса і Антон.**

- Кукса.** Отак ось як бачиш, любий мій козаче,
Куди оком згляну, чи ногою стану,
Скрізь кривда панує, та правду гальмує.
- Антон.** Ох, правда, паноче, що і так буває.
Це вже так сказали, як пером списали.
- Разом.** Ох, тяжко, тяжко, жить в сьвіті важко. (2).
- Кукса.** Так як шашоль точе серце тобі і душу,
Розум так здавило, як мущій папушу,
Що вже далі буде, чи вгадають люди?
- Антон.** Ох, правда, паноче і т. д.

Кукса. Доглядай, доглядай, кажу тобі, більш як свого ока!

Антон. Та вже не турбуйтеся, хазяїн, ніхто вам так не потрафить догодити, як я; надійте ся на мене, як на камяну гору!

Кукса. От одного тільки ніяк я не розберу, за що ти так ненавидиш отого бабського роду?

Антон. За що? Довго розказувати! А тільки як побачу молодицю, а найпаче дівчину, то так мені з душі і верне, мов муху проковтнув... А ваших дочок ненавиджу через те, що ви мені, хазяїн, дуже полюбилися, і жаль мені вас, просто біда, як жаль, що ви так з ними бідкаєтесь!...

Кукса. Ох, бідкаюсь!... А ти не гніваєшся на мене, що я тебе частенько ганяю, або по зубах дам?..

Антон. Борони мене, Боже! Хазяїн може і спати і гуляти і на те він є хазяїн; а наймит повинен що-дня і що-ночі працювати...

Кукса. Розумно міркуєш!...

Антон. З нашим братом, з наймитом, без лайки або без бійки не можна. Нас треба бить, та ще і добре, бо ми дурні!...

Кукса. Три місяці ти в мене служиш, а я тебе вже так уподобав, як рідного сина!...

Антон. (Цілує йому руку). І я скажу, що не знаю чи любив я свого батька так, як вас люблю! (Помовчав). Давно вже я хочу спитати вас, бо знаю, що ви один на всім світі скажете мені достомітну правду: на що оті баби на світі?

Кукса. А і справді, на що вони?

Антон. Без бабів, здаєть ся, краще-б жило ся на світі?

Кукса. Краще-б? так, так!...

Антон. Так на що-ж вони, оті баби, на світі?

Кукса. Не скажу, голубчику, не скажу!... Скільки разів і я міркував над цим заплутаним ділом... Звісно, Бог сотворив!

Антон. На спокусу?

Кукса. О, о! як раз за хвоста упіймав!... Іменно на спокусу!

Антон. От, спасибі, що ви мені це сказали; а то я морочив ся, морочив ся!... Тепер ви мені розвяза-

ли рота... От, хоч би сказати про Оксану, сусідську наймичку...

Кукса. Що таке?

Антон. Я позавчора бачив, як ви отам, за повіткою женихали ся з нею!

Кукса. (Тривожно). Що? Бачив?...

Антон. І чув, як ви її казали, що купите на спідницю модного ситцю і платок...

Кукса. Чув? (У бік) Попав ся. (До нього). Ти чув? Гляди-ж, не проговорись сусідові Дранкові... То я хочу її переманити до себе у найми.

Антон. На що-ж ви мене обдуруєте? Бачите, як я перед вами викладаю всю свою душу, а ви... Я-ж чув, як ви її казали: „вийди, як стемніє, на леваду!”

Кукса. Не казав!

Антон. Ні, казали, іменно казали!

Кукса. Далєбі, що про леваду ані слова не сказав!

Антон. Ну, може це мені тільки почуло ся!... Одначе, я зараз таки тоді подумав: чи не дїявол то, під дівочою одежою, скушає мого хазяїна?

Кукса. А що ти думаєш, може...

Антон. Піду-ж я, думаю собі, до попа і попрошу його, щоб він одмолитвував мого хазяїна!...

Кукса. До попа? Чи ти-ж не здурів?

Антон. Я-ж ще не ходив, а тільки наважив ся! Як я знаю, що піп має вас за чоловіка богомільного і богобоязливого...

Кукса. Так так... Я такий, такий справді! Ти не ходи до попа, а я краще сам йому признаю ся на духу!

Антон. Нехай би та Оксана до мене липла, це не диво-б було, бо я парубок і молодий чоловік; а що-ж їй на вас уподобалось?

Кукса. Скушення, дїявольське скушення!

Антон. Вже-ж не лисина ваша?

Кукса. Що таке?

Антон. Я той... я помилив ся!... Я хотів спитать: чи не гроші ваші її скушають?

Кукса. Які гроші?

Антон. А ті, що ви, на тім тижневі, переносили у ночі на ливаду, у поливяному глечику...

Кукса. Не переносив!...

Антон. Шкода тільки, що я не бачив, куди ви переховали той глечик!

Кукса. Не бачив?

Антон. Як би я бачив, то зараз би взяв їх...

Кукса. Взяв би?

Антон. Чого ви так злякались? Я-ж кажу, взяв би їх, приніс би до вас, та і сказав би: ховайте краще ваші капітали!

Кукса. Справді?

Антон. Я з роду не брехав.

Кукса. (Дивить ся на нього). От же я не розберу, що ти за людина...

Антон. Я? — сама правда!

Кукса. Може, може!... Ну, та і бойкий ти на словах!

Антон. О, я на словах, як на органах!

Кукса. Бачу, бачу! Музикант! Хе-хе-хе! А ну, подивись мені в очі! (Антон дивить ся). Здаєть ся, що ти не брешеш. Ну, то я-ж оце піду, а ти тут доглядай, за дівчатами.

Антон. Та вже не бійтесь і ока не заплющу! Може і радий був би заплющить хоч одне око, та коли-ж мені так баби починили, що сон у мене на вік одняли!

Кукса. Ну, прощай до якого часу!

Антон. (Доганя з заду і кричить). Слухайте, хазяїн!

Кукса. А що там ще таке?

Антон. Ви вже, пожалуста, не зачіпайте отієї Оксани, нехай вона скисне!

Кукса. Скушення, чисте навожденіє! Та нехай вона... Навязала ся... а люди і почнуть нащекувать... (Пішов).

Антон. Ну, коли-б мені удалось ще тебе піймати хоч на одній провині, тоді-б ми з тобою потягались!

Я В А ІІ.

Ті--ж і Василь (вихадають з кузнї).

Антон. Ну?

Василь. Ні ну, ні тпру!

Антон. Погано пан пише! Ну, а я свого огаря трохи гнуздаю! Ось-ось скоро і цурку надіну на губу!

Василь. А знаєш, братухо, що я де-що придумав?

Антон. Кажи, що!

Василь. Коли вже діло доходить до нікуди, то треба на хитрощі пускатись!

Антон. Я це давно знав і так і роблю! Бо в світі, на гроші та на господарські достатки більш бідних людей, ніж богатих, а що на розум бідних, то ще більш. І ті люди, що живуть в достатках, з де-більшого мають дивну натуру: вони не можуть ступити і одного ступня без поводиря, а інші, то ще і гніваються, чом їх за ніс не водять!...

Василь. Як же це так? я і не розберу!...

Антон. А ось розміркуй! Наприклад, от скажу про мого хазяїна: коли-б я не запевнив його у тім, що ненавиджу бабського роду, чи він дав би мені під пригляд своїх дочок?

Василь. А і справді!

Антон. Перш він бояв ся вийти за подвіре, мучув ся, сердешний, не спав покійно, не їв, не пив... Все йому здавалось, що його дочки за хлопцями бі-

гають... А тепер він пішов собі до людей безпечно. Стало бить, я воджу його за ніс, йому-ж на користь.

Василь. Ну, та і хитрий же ти!

Антон. Та і ти-ж на хитрощі пускаеш ся?

Василь. Моїми хитрощами я тільки себе дурю! Скажу тобі, братухо, що без Горпини мені краще в ополонку головою!...

Антон. От ще що вигадав! Нехай накладають на себе руки ті, за котрими є кому жалкувати; а наш брат, бідолага, загине не своєю смертю, то скажуть: „туди йому і дорога, ледацюзі!” Я теж кохаю Оришку, а що-ж ти вдієш? Треба хитрувати: не можна через тин, лізь по-під тин!...

Василь. Ти мені що-дня одне і те-ж кажеш. Кажу тобі, що мені не ждеть ся!... Ні, я рішив! Оце я зараз несу роботу в містечко, та забіжу до писаря, він мені родак і щось-то вже він мені та порадить! Я чув, що мій хазяїн не сьогодні—завтра дожида жениха з города; хто-сь то має приїхати, сватати Горпину!...

Антон. І мій натяка частенько про якогось жениха, теж з города.

Василь. Піду, упаду прямо писарові до ніг, нехай визволя обох нас!...

Антон. Яким побитом?

Василь. Про те вже він знає. (Пішов).

Антон. А може і справді писар що небудь придумає? Чув я, що писарі на ці штуки великі майстрі! Що-ж це Оришка і доси не виходить! Сказала-ж: як тільки батько з двору, то зараз і вибіжу!” (Побачив Оришку). Иди, Оришко, не бій ся. Батько ондечки вже ледве манячить. Пішов по людях гроші правити за перемі, то може там і геть-то загостюєть ся...

Я В А ІІІ.

Оришка і Антон.

Оришка. Ох, я так вся і тремтю!

Антон. Бог-зна чого ти лякаєш ся!

Оришка. Де-ж пак! Нещаслива наша доленька, що і побалакати не доведеть ся до ладу...

Антон. Що-ж, коли батько твій, бач, все гне на те, щоб до його дочок сватались дукарі, або купці!

Оришка. Ох, горенько тяжке! „Віддам, кажуть, тебе хоч за старого та беззубого, а би-б за грошовитого!”^а

Антон. То-то ж-бо і є! Що не кажи, а велике діло гроші! А ти послухай батька, покорись йому, та іди хоч за чорта лисого!

Оришка. Бог з тобою, Антоне, як це ти говориш? Ти гніваєш ся за щось на мене? І через те так кривдиш мене? Чи я-ж тобі у чім зрадила?

Антон. А то-ж і ні? На глум я тобі здав ся, чи як? Он і вчора цілісеньку ніч виходив по ливаді, а ти і не прийшла!... А я ходжу, як дурний... Мало не до світа блукав та висьпівував! (Промовчав). Ну, Оришко, що-ж, надумалась ти про те, що я тобі казав?

Оришка. Скажу прямо батькові: віддайте мене за Антона!

Антон. Коли ж-то буде?

Оришка. Як тільки спобіжу таку годину, що вони не будуть сердиті...

Антон. Це буде як раз на маненького Юрія, як рак свисне!

Оришка. Вони деколи бувають таки дуже добрі!

Антон. На Миколи та і ніколи!

Оришка. Я скажу їм прямо, що не переживу розлучення з тобою!

Антон. Переживеш!

Оришка. Ох, яка твоя мова уразлива!

За що-ж, милий, ти вражаєш
У край моє серце?
Чи вже-ж справді ти думаєш,
Коханне минеть ся?

Антон. Хоч думаю — не думаю
Серця я не змушу:
Воно ние, воно рветь ся,
Гадиною веть ся!
Не приспить його і не спов
Сон-трава, ні рута;
Одна смерть його загое,
Та зілле-отрута.

Оришка. На що-ж смерть, нехай надія
Обгортає душу,
Бо без неї, як без сонця,
Загинути мушу.

Антон. Занехав я надію
І думки залишив,
Тільки серце пориває,
То квилить, то умліває...
Не приспить його і не спов
Сон-трава, ні рута;
Одна смерть його загое,
Та зілле-отрута.

Оришка. Годі, милий, орле сизий,
Годі-ж сумовати;
Станем щиро у Господа
Доленьки благати!

Антон. Хоч благаю — не вблагаю,
Зглянись на нашу долю,
Спаруй серця наші і душі,—
Вчини сьвяту волю!

Оришка. Боже милий, милостивий,
Горя я не змушу, —

}
обоє разом

Бо не має йому краю: }
Воно палить душу. } обое разом

Антон. Одначе, я все такі боюсь вірити тобі! Бо не можу я свого серця заспокоїти!

Оришка. (Глянула у бік). Ой, лишенько, батько вже вертають ся!

Антон. Чи і справді? (Глянув у бік). Так, так! Вже його лихе несе! Слухай, Оришко, підемо на пропале?... Ні? Чого-ж ти мовчиш?... Ти бачиш, що серце моє вогнем поняло! Ну, то як собі знаєш, а тільки слухай сюди: хоч би там і смерть, а щоб ти сьогодні була на леваді!...

Оришка. Буду, хоч смерть, а прилину, мій орле! (Пішли).

Я В А В.

Кукса (виходить засмучений і сідає на лаві.)

Втомив ся! Не так від ходу, як від тих думок, від того клопоту! Куди не піду, так думка ноги і поверта додому. (Сьпіває):

Чи мені-ж хоч марілось,
А чи у сні верзлось,
Щоб отак на старість
Сумувати прийшлось?
За що-ж, за що, за що,
Ти мене караєш,
У землю вганяєш,
Сили відіймаєш, —
Господи! — за що?
Доти я був щасливий,
Доти я і не журивсь,
Доти і не знав смутку,
Доки я не женивсь.

На щож, на що, на що,
Жінку собі взяв,
Дітвору придбав,
Клопоту зазнав, —
Господи! — на що?
Сумую я і нуджу ся,
Сьвіт мені остогид,
Бідкаюсь та бю ся,
Як та риба об лід.

Куди-ж куди, куди,
Подінусь з журбою,
З тяжкою нудьгою,
З такою сімею —
Господи! — куди? (Сів).

Гай, гай! Не поможе, милий Боже, і воскова свічка! І за які гріхи покарав мене Господь, отім нікчемним зіллем? Ну нехай би сказать одна, нехай би вже і дві... Ну ще і три сяк-так! А то-ж пять! Оришка, Палажка, Оксана, Тетяна, ще і Івга! Ну, як ти даси їм ради? Це-ж не те, що там, як бува у млині що небудь поламаєть ся, кулак, чи порплиця: цюк раз, цюк у друге — і полагодив! А тут що-денна, що-хвилинна біда!...

Антон. (З млина). Хазяїн! Вже Гаврилове жито змололось; чиє тепер засипать: жидове, чи дякове?

Кукса. Засип жидове! З жида швидч гроші виправиш, а з дяка поправиш! (Антон пішов, Кукса оглянув ся). Як це Антон постеріг, що я переховав гроші? Добре, що я після того ще раз їх переховав! (Антон підкрав ся з заду і дивить ся з за плечий, Кукса думає, що то собака спиняєть ся, кричить: пішов, рябко!). Скільки-ж це у мене бракує до пяти тисяч? З собою приніс сорок сім рублів, (знов кричить: „пішов, Сірко!) та у малій скрині під

замком шістьсот трийцять чотирі, та в глечику на леваді чотирі тисячі...

Антон. (З за плечей). А як змелю жидове, тоді чиє засипати?

Кукса. (Хова гроші). Чиє хочеш! (Антон пішов). Ні, мабуть, як ляжу спати, тоді і полічу; нема кращої доби лічити гроші, як в ночі, ніхто не мішає! (Помовчав). От старша дочка, Оришка, та вже і зовсім приспіла, до парубків аж горить... А за нею вже і меньча пнеться в гору, як той будяк! А вже, звісно, коли це зїлле пристигло, то швидч випихай його з двору, бо як перестигне, то ніхто і не поквартить ся... А женихів, як на злість, нема та і нема! Тут би, мовляв, віддав би і за півня, колиб тільки срібне піря... Ну що, як би до Антонової вроди, та гроший хоч рублів п'ятьсот, та волів пар зо три, та земельки... От би зятем був би!... Чи і справді-ж Антон так ненавидить бабів? Як він постеріг мене з Оксаною?... Здаєть ся, так вже оберегаєщ ся, от же-ж і постеріг! Мабуть не даром чоловікові дано два ока... Одначе, я думаю, що на бабу мало і двох очий, то вже таке проклятуще зїлле, що за ним і в чотирі не потрафиш. Хоч би сказать і про мою покійну жінку...

Оришка. (З хати). Тату, а де я візьму муки на вареники: чи у млині, чи...

.. **Кукса.** Кортить тебе у млин? Тьфу! все забуваю, що у мене Антон служить; ну, з цим навряд чи пожиркує! (Гука). Піди у млин, нехай Антон візьме коряк з якого там купецького лантуха. Піди, піди, та поцілуй його! (Регоче).

Оришка. З якої речі? Цілуйтесь самі з ним, коли він вам так до вподоби! (Пішла).

Кукса. (Сьмієть ся). Мабудь, вже коли — небудь впіймала від Антона облизня!

Я В А V.

Кукса і Дранко.

Дранко. (Кричить у себе на дворі). І слухати не хочу! Знаю, які печериці підеш збирати. Сиди мені в хаті, як пришита! Що?.. Ну, ну, ти в мене поговориш! Що підеш таки? То і не вертайся до двору!

Кукса. Чого то мій сусіда так розлютував ся?

Дранко. (Виходить). Це кара Господева! Ні в день, ні в ночі і ока не заплющ, так і зори, як той пес!...

Кукса. Добри-день вам, сусіде!

Дранко. Ні, вже, мабуть, мені доки і сьвіт-сонця доброго дня не бачити!

Кукса. А що там таке трафилось?

Дранко. Відчепіть ся ви від мене! Раз-по-раз липнете до мене, мов смола до підіска; що-дня лізете мені в очі з своїми питаннями, як пил з вуглю!... Здаєть ся, добре вже знаєте мій клопіт!

Кукса. А, то ви все про тее?

Дранко. Та вже-ж не про онеє? Он у вас від п'я-тьох клопоту того повен міх, аж голова облізла, а в мене їх аж сім... Я вже не раз кажу, що краще-б мені кувadlo на десятеро тріснуло, ніж оттака щоденна гартівля!

Кукса. Та хай би мені що-дня лотоки трощило в цурки, опуст засмогтувало!

Дранко. Та що вам?

Кукса. Як що? От тобі і здрастуйте!

Дранко. У вас же їх тільки пять!

Кукса. Але-ж і пять...

Дранко. Але-ж не сім...

Кукса. Але-ж і пять, кажу!

Дранко. Але-ж і не сім, кажу! Гапка, Пріська, Гор-

пина, Хотина, Секлета, Ялина ще й Хівря!

Кукса. Оришка, Палажка, Оксана, Тетяна ще і Ів-га... Воно конешне!..

Дранко. То-то ж-бо і є! Ціла вармія!

Кукса. Цілий шкадрон! Та адже-ж, кажу, і п'ять в роцот треба взять!

Дранко. Алеж, кажу і сім по бублику всім... Хоч візьми, забірай на віз, притягни рублем та і вези на торг! Отакого жигала достань у печінки!

Кукса. У голові неначе у десятеро ступ товче!

Дранко. Нехай би товкло, чорт його побори; а тут серце, з пересердя, перепалило тобі, мов на жужелицю!...

Кукса. Чи не хочете понюхать сьвіженької? — (Підносить тавлинку).

Дранко. Добре! вже я чхаю і без табаки. (Нюха). Я-ж кажу: нехай би була одна!

Кукса. Ну і дві ще нічого!

Дранко. Та воно і три не велика ще печаль!

Кукса. Ще три, с'як-так!

Дранко. То-ж не сім?

Кукса. Або-ж і не п'ять?...

Дранко. Але-ж не... Атчихи! (Чихає).

Кукса. На здоровячко!

Дранко. Дякію! Міцна табака!... У кого купували?

Кукса. У Свирида.

Дранко. У того, що чотири дочок має? Сердега, певно нарочито роби таку міцну табаку, щоб занюхати своє горе...

Кукса. Еге-ж. З кришталем! Кришталь з розбитих стаканів товче та підмішує у табаку, щоб... щоб щіпало у носі! бо так, каже, вже не беруть...

Дранко. До всього добірають скуства!

Кукса. А так... Сьвіт уперед іде...

Дранко. А що, як нове веретено?

Кукса. Черкає потроху.

Дранко. Черкає?

Кукса. Еге, черкає! Я вже деколи думаю собі: чи не стоять наші хати на такім ґрунті, що він такий плодючий на той баб'ячий рід? (З Дранкового двору чутно гавканє).

Дранко. (Хутко підбігає до свого тину і заглядає у двір). Собаки загризлися! Он вже Василь повернув ся. (Гука). Иди-ж, иди до кузнї, нічого там переморгуватись!

Кукса. А він хіба туди?

Дранко. Ні, тепер вже не помічаю, а перш трохи стреляв... Тільки моя Горпина до нього...

Кукса. Горить?

Дранко. Аж пашить.

Кукса. Отак моя Оришка до Антона; тільки що Антон не таківський...

Дранко. Не вірте!

Кукса. Ненавидить бабів!

Дранко. А я вам кажу: не вірте! От за Василя, голову покладу під кувадло! Як тільки котра з дівчат навернеть ся до кузнї, то він зараз розігріє жигало, та так у вічі і штрика!

Кукса. Не вірте!

Дранко. Розкажуйте!

Кукса. Не вірте, кажу вам!

Дранко. Говоріть собі!

Кукса. Ох-хо-хо! Так за щож, за що-ж на мою голову звалилось таке горе? Воно мов на пшоно потовкло мою душу, мов на крупичатку подерло моє серце!

Дранко. Нехай би там дерло, то пусте діло!... А тут мов обценьками здавило тебе і ріже тобі душу, як крицю тупий терпуг!...

Кукса (сьпіває):

- Кукса.** За що ти, Боже,
Зтруїв мій вік?
- Дранко.** Безщастний на сьвітї
Я чоловік!
- Кукса.** Ой, чи вже-ж менї що-хвилї
Клопіт той тремати?
- Дранко.** Чи вже-ж менї супокою
І хвилї не мати?
- Дранко і Кукса (разом):**
О-о-о-о-о-о!...
Згляньсь надо мною!
Дай хоч хвилину
В день супокою!
- Дранко.** Ой, чи думав ти, Степане,
Що така біда настане?
- Кукса.** Чи гадав же ти, Максиме,
Що така біда настигне?...
- Дранко.** Хоч повісь ся,
Хоч вдави ся!
- Кукса.** Хоч здурій
Або-ж скажи ся!
- Дранко і Кукса (разом):**
Або сядь, мовчи та диш,
От тобі, Гандзю, книш!
- Кукса.** Коли-б знав те лихо,
Та зроду-б не женивсь!
- Дранко.** Коли-б гадав горе,
Краще-б удавивсь!
- Кукса.** Як пять дочок мати,
То краще здуріти!
- Дранко.** Ні, з сьома дочками
Віку не дожити!
- Дранко і Кукса (разом):**
Ох-ох-ох-ох-ох-ох,
Безщастна доле!

Яке я терплю,
Тяжкее горе!

Дранко. Ой, чи думав ти, Степане? і т. д.

Кукса. Чи гадав же ти, Максиме? і т. д.

Кукса. Єсть же в світі люди,
Що горя не мають.

Дранко. Замість сім дочок,
Одну собі мають.

Кукса. Инчий одну має,
Та і ту проклинає.

Дранко. Ох, правда, сусіде,
Що і так буває.

Дранко і Кукса (разом):

Ох-ох-ох-ох,
Згляньсь надо мною,
Дай хоч хвилину
В день супокою!

Дранко. Ой чи думав і т. д.

(З дворів чути регіт).

Дранко. Йй Богу, вже Горпина відкрадаєсь кудись! Де-б мені дубину зачепити? Постривай же, я тобі дам печериці. (Витягає з тину кілок і біжить в подвіре).

Кукса. Піти ще у млин, чи не засну хоч трохи?.. та може заспокоюсь.

Антон. (Спостеріг його, кричить на Оришку). — Убірай ся, убірай ся з млина, нічого тобі тут засиживатись!

Кукса. Ай, молодець Антон! (До Оришки). Поцілуй його, Оришко, то він зараз подобріє! (Регоче).

Антон. Як ви, хазяїн, отак будете повчати її, то я і роцоту попрошу! (Кукса сьміючись пішов у млин).

Кукса. (Тихо). Та то я нарочито...

Я В А VI.

Оришка виходить усьміхаючись.

Оришка. Ну, та і не хитрий же Антон! Як достойно удає з себе сердитого, ніби і справді ненавидить мене... А вже як він мене любить, як кохає, то і не знаю, чи зможе який инчий парубок кохати так дівку! І цілує, і пригортає і щебече!... І так же-то любо тоді стане на серцеві, та весело! (Сьпіва)

Любий Антоне,
Мій ти соколе, —
Ти-ж мій коханий,
Ти-ж мій жаданий!

Як мені любо,
В купці з тобою!
Не зрадь же мене,
Мій ти собою!

Мій ти кришталю,
Тебе-ж, серденько,
Щиро кохаю.
Як мені любо і т. д.

(Пішла в хату).

Я В А VII.

Дранко і Горпина.

Горпина. (Ідучи через кін). Я-ж вам кажу, що зараз вернусь!

Дранко. А я тобі кажу: вернись! Вернись зараз мені, бо ноги поперебиваю!

Горпина. А я вам кажу: не вернусь таки. (Пішла).

Дранко. Ах, ти-ж анахтема! (Кидає в слід її палицю і попадає в Скакунця).

Я В А VIII.

Дранко і Скакунець.

Скакунець. (Підняв палку). Ну що-ж, як оцей документ та представляю я до особи мирового судії?

Дранко. Вибачайте, то я ненароком!

Скакунець. Що мені з вашого „вбачайте?“ Ви моїй особі могли оцією особою ноги поперебивать.

Дранко. Вибачайте, будь ласка!

Скакунець. Знов: вбачайте!“ Чудний народ!

Дранко. А чого-ж вам ще?

Скакунець. Не доводя до особи мирового суді, предлагаю вашій особі заплатити моїй особі руб сребра. На це вам даю строку три дні. Це одна стаття. А другий параграф: маю до вас листа з города.

Дранко. Листа? Давайте мерщій! (У бік). Певно, від Лахтієна Хведоровича з города! Може про що цікаве пише?

Скакунець. (Гука в двір Кукса). А хто там є живий? Скажіть хазяїнові, що маю до нього лист з города!

Я В А IX.

Кукса хутко виходить з млина.

Кукса. Кажете, листа до мене принесли? (У бік). Певно, хтось з приятелів чи не жениха рає?...

Дранко. Давайте-ж мерщій, бо мені ніколи!

Писар. Ніколи не треба хапатись! Хто хапаєть ся, той тільки діло псує, так і в псалтирі показано: хто спішить, той людий сьмішить... Так-то, приятелі мої любезні і милостиві государі...

Кукса. Пожалуста, мерщій давайте!

Писар. Що?

Кукса. Та лист-же!

Писар. Який ?

Дранко. А, які-бо ви! Тут повна голова клопоту!..

Кукса. Аж гуде в голові, як у млині, від того клопоту... .

Писар. Слухайте сюди, я вам розкажу одну причту. Їхав один чоловік через вузький місток, а йому на зустріч полупанок. „Звертай”, кричить полупанок. Той мовчить. „Звертай!” кричить у друге. Той таки мовчить. Полупанок баче, що неперевага, вже промовив з тиха: „Будь ласка, зверни, чоловіче добрий”. А чоловік тоді і одмовив: „А де-ж ваше: здрастуйте?...”

Кукса і Дранко. Хіба-ж ми з вами не здрастувались?

Писар. По справці, оказуєть ся, що ні!

Дранко. (Простяга руку). То здрастуйте!

Кукса. (Тож). Моє поштеніє!

Писар. (Стиска руки.) Доброго здоровячка! Як ви собі поживаєте?

Дранко. Та так, помаленьку!

Кукса. Полегеньку: то скоком, то боком!

Писар. Ну, слава Богу! Щож у вас тут нового?

Дранко і Кукса. О, вже знов почали! Та мерщій-бо!...

Писар. Чого це ви до мене прилипаєте?

Дранко і Кукса. Та де-ж листи?

Писар. Листи? Листи там де їм слід бути — на дереві!

Дранко. Та ні, листи ті, письма?

Кукса. Те, що чорнилом по бумазі...

Писар. А, письма? У волості!

Дранко. То так би й казали зразу! (До Кукси). Побіжимо, сусїде?

Кукса. А що-ж, пошкунделяємо.

Писар. Волость замкнена.

Дранко і Кукса. А в кого-ж ключ?

Писар. У кого належить йому по закону бути. Закон показує: „Печать у старшини, бляха у соцького, книга у зборщика, а ключ у писаря.” Писар єсть ключ до всяких ділов!...

Дранко і Кукса. Так одімкніть!

Писар. Одімкнуть не штука, коли-б не заржавів.

Дранко. Лоем помастїть!...

Кукса. Або олинавтом!...

Писар. Не безпокойтесь! Я всі свої архиметики і без вас понімаю!

Кукса і Дранко. Ну?...

Писар. Не нукайте, не повезе!... А як засїнаете, то ще і хвицать почне!

Дранко і Кукса. Морока з вами, та і годї!

Писар. Скажіть мені, любезнійщі мої приятелі і милостиві государі: як ви збираєтесь куди їхать, чи ви годуєте коней?

Дранко. Хто-ж цього не зна?

Кукса. Не погодувавши, не поїдеш!

Писар. І оброку даєте?

Дранко. Як не даси вівса, не побіжать!

Кукса. Що і казать, з двору не рушать, пристають.

Писар. Стало бить їхати: тпру?

Дранко і Кукса. А так, так: тпру!

Писар. От там і вса политика! Розумно вам?

Дранко і Кукса. Ні!

Писар. Так слухайте-ж, я вам ростовкую усе по пунктах і по параграфах!...

Как без политики жити,

На цім химернім сьвітї?

Чи викрешиш з кременю

Вогню без кресала?

Чи солодко їсть ся,

Борщ голий без сала?

А кому до смаку
Пампушки без часнику,
Без олію галушки,
Або риба без юшки?
Не знаю, панове,
Как на ваші зуби?
А я від тої страви
Одвертаю губи!
Кожний писар з покон вік,
Политичний чоловік:
Нельзя йому слова свої
На вітер пускати,
За все він повинен
Требувати плати...
Бо волостний писар,
Што в слюсарні слісар,
Што у плузі чересло,
Або в човні те весло.
Не знаю, панове,
Як вам це здаєть ся?
Я-ж маракую,
Што скрізь так ведеть ся!
Тепер візьмем кого з селян,
Не з грошовитих, а з бідних мирян:
Чи знайдець ся хоч один
Такий вже не ласий,
Щоб йому перед Різдом
Не снились ковбаси,
А у піст таран, чахонь,
Оселедець часом,
Після-ж чарки, на похміле,
Хрін та редька з квасом?...
Не знаю, панове,
Што частіщ вам снить ся,
А што тій бідноті,

То що ніч м'ясниці!...
От, грошовитий то инча статя,
Тіх безпечніше по всяк час жите:
Не потіє, не хворіє,
Карбованці ліче,
Усіх гонить, зневажає
І всім дулі тиче!
Люди всі йому мовчать,
Доки грошики брязчать!...
І до віку, добрі люди,
Грошовитий в шані буде,
Бо гроші над нами
Завджи керують,
За гроші і дурні
Розум купують!
Тепер, панове, скажіть мені,
Как без политики жить на селі?
Чи можна-ж нам, писарям,
Ворони ловити,
Коли сьвіт такий жити!
Што краще і не жити!
Потому я і не дрімаю
І де должно, запускаю
Будьто-би для ради штуки,
У чужі кашені руки...
Не знаю, панове,
Как це вам здаєть ся,
А меж нами писарями
Везде так ведеть ся...

Дранко і Кукса. А листи-ж наші як?

Писар. Тепер я піду до дому, пообідаю, так ляжу відпочити...

Дранко. Та це вам замарудилась подратувать нас, чи як?

Кукса. Нічоґісенько не розберу!

Писар. Одначе, прощайте! Завтра, як не забуду, то принесу вам листи.

Дранко і Кукса. Та це до завтраго ждати?

Писар. (Дивить ся на обох). Ач, які нехитрі! Ну, как діло віджу, то з вами з невиразимою хвильозофією недалеко доїдеш. Чи ви справді, чи прикидиваєтесь? Не вже ви зовсім не догадались?

Дранко. Я ні, я зовсім не догадливий!

Кукса. А мені розжуйте і в рот положіть, то я і тоді не догадаюсь. Хіба вже скажете: „їж!” А то так і буду стоять, роззявивши рота.

Писар. Справді?

Дранко. А так, так! вони у нас такі!

Писар. Стало, будем говорить прямо?

Дранко і Кукса. Прямо краще!

Писар. Как упрямо, так і прямо! Уплатіть мені, то і листи зараз получите!

Дранко. Так би зразу і казали!

Кукса. А то й почали закидать про коней та про овес!...

Дранко. Та про якусь политику!

Писар. Таксу ви мою знаєте?

Дранко і Кукса. А яка?

Писар. Перш була по пятаку, а тепер возвишена, по гривенку! Бо скрізь тепер ідьот на підвишеніе!

Кукса. (У бік). От, чортів дряпіжник! (Виймає з кишені гроші). Натє вам!

Писар. А вам звольте лист.

Дранко. Звольте і мої! (Дає гроші).

Писар. (Дає лист). Пожалуйте і вам!

Кукса. (Одійшовши трохи, манє пальцем писаря.) На часиночку!

Дранко. (Тож манє собі). На хвилиночку!

Писар. Чого?

Кукса. Милости прошу!

Дранко. Будь ласка!

Писар. Такса теж возвишена: за прочитаніє десять копійок, за одписаніє дваццять. (Голос з двору Дранкового: "Тату, ідіть, до вас паламар чогось прийшов!").

Дранко. О, слава Господеві! Той мені даром прочитає! (Пішов у свій двір).

Писар. Гривеник з кармана вилетів!

Кукса. От, щасливий мій сусіда: йому все дурницею обіходить ся... Зділяйте милость!

Писар. Ну?

Кукса. Прочитайте, що тут надрапано, я за платою не постою!...

Писар. (Протяга руку). По таксі!

Кукса. Не турбуйтеся! Мілких тепер нема! Завтра...

Писар. Ні, спасибі... Мені вже живіт підвело від ваших завтраків!

Кукса. От же лишенько! Та ось хоч сами помацайте, порожнісенські кишені!

Писар. (Хоче взяти за кишеню). Позвольте!

Кукса. І не сором вам лізти у чужу кишеню?

Писар. (Засовує руку у його кишеню). З вашого присогласу. (Виняв гроші). Бачте, ось і намацав как раз "тривеника!..."

Кукса. (У бік.) А, щоб не даром, мабуть, кажуть, що иноді і сам чоловік не зна, у якій кишені у нього чорт сидить!...

Писар. Єто верно! (Роскрив листа, читає). „Приятелю мій, вселюбезнійшій милостивий государ і шановний господине”....

Кукса. Спасибі за шанобу! Мене таки, спасибі, люди шанують!

Писар. (Знову читає). „Шановний господине!...”

Кукса. Аж двічі шанує мене? Це якась дуже вже добра людина пише!

Писар. Ви-бо не перебивайте, а слухайте готового! Воно зараз піде далі: „...Шановний господине! Звиняйте, што так довго не одписував до вас об ваших ділах, касательно жениха...”

Кукса. (Озираєть ся). Читайте, будь ласка, нишком, я не глухий!

Писар. (Читає). „... Касательно жениха, потому што не мав времені!...”

Кукса. А як що і справді йому було ніколи? Ко-нешне, мушу вибачити!

Писар. Я, кажесть ся, здеру з вас проти возвишеної вдвое!...

Кукса. За що?

Писар. За многоглаголаніє!

Кукса. Мовчу, мовчу!

Писар. (Читає). „Ну, одначе, тепер подаю вам до-рогу звістку: на етом тижневі, когда не в суботу, так неизбежно у неділю”...

Кукса. Сьогодні субота!

Писар. Єй Богу, я полізу до вас у кишеню за во-звишеною таксою. (Чита). „...У неділю приедить парнишка, жони моєї сродник, на оглядини до вас. Хоч він вже і в літах, і із себе не виду непоказной, но одначе-ж хвундаментний чоловік і порадошний господин. Зумійте тільки прийнять його в настоя-щім хвасоні, і дощер ваша, Орна Максимовна, возь-муть себе в первое предісловіє превосходное щастіє і отсюда возникнет любовь і проче”...

Кукса. Подай, Господи!

Писар. Ну, та і язык-же у вас!

Кукса. Мовчу, мовчу!

Писар. (Чита). „Може йому прийдесть у второе предісловіє прикинуть ся убогим і одягнуть ся вон

не по благородному, а по бідному, то ви не внімайте не етот хвакт свого обрашенія...”

Кукса. (Крізь зуби). Подай, Господи!

Писар. Чи ваш язик може понімає яку небудь дисципліну? (Чита). „Желаю вам от усіх моїх совокупних чувствій хорошо на веселі гулять і нас часто вгощать. Совітую не откладувать етого діла у продолжительний ящик, везти у той же день до вінця і слава Богу...”

Кукса. (По павзі). Амінь?

Писар. Амінь. О, тепер можете розглагольствовать, скілько жєлаєте.

Кукса. Амінь! Йй Богу, зараз оце і до попа побіжу і договорю його. (У бік). Слава Тобі, Господеві, дїждав ся!... (До писаря). Милости прошу і вас на весіле!

Писар. Благодарим за вніманіє! Так ка-же, разві ви завтра думаєте їх і звінчать?

Кукса. А що-ж тут довго откладувати? Як що можна, то і сьєгодня!...

Писар. Оце-ж і по листові. А від кого він, ви догадались?

Кукса. Від Лахтієна Хведоровича, з города?

Писар. Так і тут обозначає: „Від Лахтієна Хведоровича, з города”. Ну, до свіданя з вами! (Іде).

Кукса. (Хова листа). Ну, тільки я вам скажу, що за такого куценького листочка не варт було платити гривеника!

Писар. Не велик, кажуть, червінчик, та дорогий! За те-ж зятя богатого придбаєте.

Кукса. (Оглядаєть ся). Будь ласка не гамоніть!.. А хіба мені моя дочка обридла? Легко, думаєте, мені буде розставати ся з нею? Ви понімаєте, що таке діти за для батька, котрий ними втїшаєть ся, ними пишаєть ся, живе ними, диха ними... Котрий, котрий... (У

бік, ідучи в хату). Слава Тобі, Господи! Так і чую, як мені від серця відтягла; на душі так якось весело стало, мов весняна вода прибува на лотоки, неначе величезний лантух з пшеницею зусунув ся з плечей... Коли-б тільки піп согласив ся швидч їх повінчати? Та нехай хоч і 25 карбованців загне, заплачу. (Пішов)

Писар. Треба-нада буде сповістить Василя, што наша политика, кажеть ся, вже кипить!

Я В А Х.

Дранко і Писар.

Дранко. (Балакає сам з собою). Я таки зразу догадав ся, що це від Лахтієва Хведоровича. Піп до мене дуже прихильний, то він мені їх завтра, або сьогодні звінчає! Паламар каже, що можна хоч і сьогодні звінчати, аби документи були чистошлудні! (До писаря). А, ви ще тут?

Писар. Дожидаю од вас резолюції на счет рубля сребра.

Дранко. А, які бо ви! От же, я добріший від вас.

Писар. Любопитственно?

Дранко. Милости прошу завтра до мене на весіле!

Писар. Благодарю! (У бік: І тут діло закіпа). Це одна статя, а за руб сребра три дні вам на розмишленіє. До свиданія!

Дранко. Тільки ви сусідові ані словечка. (Писар пішов.) Сьогодні або завтра жених прибуде! Спасибі Лахтієнові Хведоровичові! Пише, щоб я скоріщ їх звінчав! Мотнусь оце зараз до попа!

Я В А ХІ.

Кукса і Дранко.

Кукса. (Ідучи з свого двору і не бачучи Дранка, тихо присьпіває і притопує):

І по хатї тини-тини,
І по сїнях тини-тини,
Вари, жінко, лини!...

Дранко. (Побачивши, що Кукса танцює, присьпі-
вує і собі).

І по хатї тупу-тупу,
І по сїнях тупу-тупу, —
Вари, жінко, крупу!...

Кукса. (Уздрів Дранка). Чого це ви (сусїде, так
радїєте?

Дранко. А вас яке лихо розносило, що танцюєте?

Кукса. Хїба-ж то я танцював? Я утоптував осьде-
чки землю, бачте, якась чортяка покорписала?....
Певно, капосні дїти у хаток грались, або у горобця...

Дранко. А менї здалось, що ви танцюєте, я і поду-
мав собі: а ну, піддам сусїдові охоти!

Кукса. Та чи нам же танці на умі?... Об спасенїї
душі треба думати!

Дранко. Чи не до вечірні зібрались?

Кукса. Еге!

Дранко. У яку церкву?

Кукса. До Спаса! Велїв конячину запрягти...

Дранко. А я піду до Пречистої. Ох, гріхи, гріхи!

Кукса. Іменно, що гріхи! Здаєть ся і живемо по
Божому, і в церкву вчащаємо, і постів додержує-
мо... Чи ви понедїлкуєте?

Дранко. А як-же, вже третій рік.

Кукса. А я шестий!... А під старість все там ніби
чуєш, яка сила гріхів за плечима!... Як після доброї
зими води у ставок напре, що аж греблю рве.

Дранко. Еге, так і чуєш, як пригина тебе до зе-
млі, як добрий лантух з земляним вугілем!

Кукса. От, часом кузочку манесеньку наступиш
ногою і задавиш її ненароком, а воно і то гріх! (Дає

понюхати). І цього зїля, кажуть, гріх вживати... А ми все таки вживаєм...

Дранко. (Нюха). А як-же! Я чув від одного дяка, що каже, на тім сьвітї нечиста сила, замість цієї поганї, буде тобі у нїздри запихати чемерицю...

Кукса. Менї один салдатик розказував... гвардієн, він, значить ся, був вже аж двічі на Ахтонській горі... так каже, що... каже: „гріхи наші да і тільки!”.

Дранко. Прощайте до якого часу!

Кукса. Ходїть здорові! Може вас чим зобидив сьогодні, то простїть мене!

Дранко. І мене простїть!

Кукса. Бог простить! Знаєте, живемо по сусїдству: не можна, щоб инколи не посварились... Собаки і ті гризуть ся... або горщик з горщиком в печі стовкнеть ся і розібеть ся... (Уклонившись, пішли).

Я В А XII.

Василь, Антон, потім Горпина і Оришка.

Василь. (Регоче, хапаючись за боки). Бачив, бачив, Антоне, як наші хазяїни мало не подуріють з радощів?

Антон. Від чого-ж то?

Василь. Послі, послї розкажу. От, так штукерія буде!...

Антон. Ой, не радїй заздальгїдь! Одначе, поки там що, а тепер наша воля! (Гука). Оришко! Мерщїй сюди! Гукай на Горпину!

Василь. Горпинко, моя рибонько, скорїй іди!

Оришка. (Вбігає). Чого це батько так рано поїхали до церкви, ще і до вечірні не дзвонили?

Горпина. (Вибігає). Чого це так рано сьогодні пошабашили роботу?

Василь. Ох, які ви дївчата цікаві!

Антон. Старим Богу молитись, а молодим веселитись! (Сьпівають):

Антон, Василь і дівчата.

Тепер нам воля,
Тепер нам роздоля, —
Гуляймо-ж, сьпіваймо,
Доки щастить доля!

Дівчата. Ой як-же любенько,
Беть ся серденько,
Сьмієть і радіє,
З коханя мліє!

Всі. Тепер нам воля,
Тепер нам роздоля, —
Гуляймо-ж, сьпіваймо,
Доки щастить доля!

Антон і Василь.

Дівчино-серденько,
Любимось вірненько
Кохаймось до віку
Без міри, без ліву!

Всі. Тепер нам воля,
Тепер нам роздоля, —
Гуляймо-ж, сьпіваймо,
Доки щастить доля!

Д І Я ІІ.

— Левада. — Верби і лоза, річка. — Ніч. —

Я В А І.

.. **Горпина** і трохи згодом **Василь**.

Горпина. (Виходить і придивляється). Насилу батько заснув! Чого це він такий веселий повернувся з вечірні, мало не танцював? „Одягай ся, каже, завтра в найкращу одержу, та сподівай ся до нас дорогих гостей!” Яких? питаю. „Сама побачиш!” І довго все щось натякав таке, але я нічого сенько не розібрала. Все якісь шуточки, аж обрид мені!... Ледве-ледве улїг ся спати. Я таки, щоб запевнити себе, чи і справді заснув, взяла соломинку та і полоскотала його по щоці, а він хоч би тобі вусом моргнув,— хроче!... Що-ж це ні Антона, ні Оришки нема, і Василь десь запропастив ся? (Сїдає на пеньок і сьпіває):

Сьвіти, сьвіти, місяцю,
І ти, ясна зоря,
Просьвіти дорїжку,
А де мила моя.
У чистому полі
Там шовкова трава,
Гей, там дївчина косу
Та й розчісувала! (Гукає).

Гу-у! Оришко, гу!

Там дївчина косу
Та і розчісувала,
Сестрицям-подружкам
Переказувала... (Знов гукає).

Сестриці-подружки,
Ви кайтесь по мені,
Не доймайте віри
Та козаченькові. (Знов гукає).

Що-ж це, і справді ніхто не іде? Самій якось аж ніби сумно сидіти. Гу-гу! Чого це Василя так довго нема? Де він запропастив ся?... А може де-не-буть притаїв ся, та дожидає моєї звістки? Чудний парубок! — „Як часом я, каже, не одкликатимуся на твій голос, то знай, що то означа, що хто-небудь за нами зорить; тоді нявкни, як кітка, і я зараз з'явлюсь!...” А ну-ну, чи відкликнеть ся, чи з'явить ся?...

Няв, няв, няв!

Ні, не чуть!

Де ти миленький?

Василь. Няв, няв, няв!

Горпина. О, відкликаєть ся!

Голуб сизенький!

Василь (крадеть ся левадою).

Я тут, Горпино!

Я тут, рибчино,

До тебе лину,

Моя єдина!

Василь і Горпина (разом):

Як мені любо,

Серденько моє,

Які-ж ми щасливі

Тепер обоє!

Горпина. Без тебе, серце,
І сьвіт не милий!

Василь. Моему коханю
Немає міри!

Василь і Горпина (разом):

Як мені любо,
Серденько моє,
Які-ж ми щасливі
Тепер обоє!

Горпина. Моя ти думко,
Щира дружино!

Василь. Дай приголублю
Мою єдину!

Василь і Горпина (разом):

Як мені любо,
Серденько моє,
Які-ж ми щасливі
Тепер обоє!

Василь. Моя ти рибонько, моя утіхо, моє ти ясне сонечко!

Горпина. Справді? Мабудь таке ясне, що аж в очах темніє? Тобі-б все тільки аби цілуватись та голубитись; а ти і незнаєш, що завтра, либонь, якесь мене лихо чекає? А казала тобі скільки разів: утечемо, та нишком звінчаймось! А ти все: боюсь, боюсь!...

Василь. Завтра нас може щаслива доля чекає, а не лихо! Завтра, як то кажуть, бабка ще на-двоє врожила!

Горпина. Як? Що таке?

Василь. А таке, що ето я таку підвів машину, що твій батько і Кукса мало з радощів не подуріли!

Горпина. Яку машину?

Василь. А що, цікаво? От, ти мене раз-пораз урікала, що я полохливий і не сьміливий, а ну, нехай хто сьміливий таку штуку вигада?

Горпина. Та кажи ж-бо швидч, що таке!

Василь. Кортить? От же і не скажу!

Горпина. Скажи! я тебе поцілую.

Василь. Еге, тепер вже і „поцілую!” От, ти все на мене, що я полохливий та несміливий!...

Горпина. Ну, на те, щоб кого обдурить, невеликої сьміливости треба!...

Василь. Еге, розкажуй! Ну та і штука-ж буде! — (Регоче).

Горпина. Та чого-ж ти так радїєш?

Василь. Як чого? Я вже знаю чого! Як тільки діло піде й до кінця так, як воно тепер вже наклонулось, тоді ти вже певно будеш моєю!

Горпина. Як-то буду твоєю- А як я ще, може, за тебе не піду?...

Василь. (З ляком). Як? та ти-ж... .

Горпина. Божила ся, що піду? Так що-ж?... А тепер от не хочу, не хочу, та й тільки!...

Василь. (З жаху не може промовит). Так ти мене..

Горпина. А ну, заплач! Чого-ж ти не плачеш?

Василь. Так ти ось як? Та ще хочеш, щоб я і заплакав? Та не дїждеш же ти цього!... Будь же ти... (Хлипа).

Горпина. А далі що? Чого-ж ти замовк?

Василь. Ні, не замовкну! Будь же ти анах... Ні, не хочу я тебе проклинать! Що з того проклятя? Ну, любила, доки любий був? Прощай, Горпино, тільки-ж ти мене і бачила!...

Горпина. (Хапа його за руку). Куди-ж ти?

Василь. Не бій ся, не кинусь в річку і нагиляці не почеплюсь! Ти, може, цього іменно і хотїла-б? Одійди ти від мене, зраднице! (Хутко іде).

Горпина. Василю, Василечку! Пострівай-бо, вернись! Ще може і справді в річку кинеть ся, або на гиляці повисне?... (Побігла).

Я В А ІІ.

Дранко вибігає з дубиною.

Дранко. Чув я, чув своїми вухами, що отут вони сьпівали! І що то Антон з моєю Горпиною, то я готов жменю жужелиці проковтнуть!... Ну, коли-б мені його впіймать!... (Пішов, крадучись).

Я В А ІІІ.

Антон сьпіває за лаштунками.

Туман, туман по долоні... Ширкий лист на калині, А ще ширший на дубочку, Кличе голуб голубочку!...	} два рази.
---	-------------

(Виходить). Що воно за знак, що Оришки і доси нема? Вже давненько і сьвітло погасили, а її нема та і нема! (Виймає сопілку і грає жалїбної). Щось і сопілка гарчить, неначе похряпана. На бур зовсім погано іде. Ну, нехай же вона сььогодні не вийде? Битиму, ей-Богу, битиму! Так оддубасю, як то її і не снилось! Я не подивлюсь на тебе, що ти багатирська дочка. Е, ні, ти ще пострївай над босим сьміятись! Цей босий завдасть тобі такого чосу!... Знає-ж ідолка, що люблю її, як душу. Знає, що пропадаю за нею, як... А може старий ще не спить? Що воно за знак? Яка причта—не розберу... (Грає веселої). Щось неначе шелестить... (Придивляеть ся). Вона, ей-Богу, вона! (Присїв за кущем).

Я В А ІV.

Оришка сьпіває.

Небо синїє, аж очі вбірає,
Зорі навколо чудово блещать,

Онде і місяць із за верб виринає,
Що-ж соловейко не почина лящать?
Як тихо навколо,
Як страшно і дивно!...
Сумно і страшно тут в самотині,
Не мов у лісі я заблудилась,
Чого-ж так довго забарилась Горпина,
Он вже і вечірня зірочка з'явилась.
Як тихо навколо,
Як страшно і дивно!...

Антон і Оришка.

Оришка (Іде полохливо.) От же, Ёй-Богу, нема його! може розгнівав ся, що я так довго не приходила, та і пішов? Коли-ж батько і доси не сплять... (Сьпіває тихо):

Де ти, Антоне,
Мій ти соколе?
Прибуди хуленько,
Мое серденько!

Антон. Я тут, Орисю,
(підійшов). Я тут, рибчино.
Лину до тебе,
Моя дівчино!

Антон і Оришка (разом):

О, як же люблю
Серце забилося,
Як мої очі
З твоїми вздрілись!

Оришка. Пригорни-ж щиро
Свою кохану!

Антон. Моя ти доле,
Мій ти талану!

Оришка. Без тебе, орле,
Сумую дуже!

Антон. Тепер про горе
Вдвох нам байдуже!

Антон і Оришка (разом):

О, як же люблю
Серце забилося,
Як мої очі
З твоїми вздрілись!

Оришка. Як я щаслива
В годину цюю!

Антон. Я від коханя
Серця не чую!

Оришка. Нема вже всерці
Ні смутку, ні горя.

Антон. Дай, поцілую
Твої очі-зорі!

Антон і Оришка (разом):

О, як же люблю
Серце забилося,
Як мої очі
З твоїми вздрілись!

Оришка. А що, ти дуже гнівав ся, що я так довго
барилась?

Антон. Тепер вже прохолонуло.

Оришка. (Сьмієть ся). А дуже кипіло?

Антон. Як у пеклі!

Я В А V.

Ті-ж і Горпина з Василем.

Горпина. (Підкралась до їх). А тпру-тпрус!

Оришка. (З ляком). Ой-леле!

Антон. Це Горпина дуріє!

Горпина. (Тягне Василя за руку). Люди добрі, подивіть ся на оцього сича! (Регоче). Чи ви його бачили коли таким?

Антон. Що це з тобою, Василю?

Горпина. Вони, бачте, розгнівались, що з ними пошуткувала!... Ну-ж бо, засьміяй ся! (Шарпає його.) Та засьміяй ся-бо!

Василь. Ну, та що з того? (Усьміхаєть ся).

Горпина. (Плеще в долоні). Таки на своєму, на своєму поставила!

Василь. Радій!

Антон і Оришка. Що-ж таке трафілось?

Василь. Ат, сказано: кручена вівця!...

Горпина. (Регоче). А таки на своєму поставила! Таки розказав мені все до чиста!

Василь. (Сьмієть ся). Колись і моє буде зверху!

Горпина. Дожидай ся! (Чути шелест).

Антон. Мовчіть! (Придивляєть ся.) Стійте, щось крадеть ся через леваду!

Оришка. Ой-лелечко!... Чи не батько?

Горпина. Я не боюсь, хоч би і батько!

Антон. Втікайте, дівчата, в куці! А ти Василю, іди сюди. (Дівчата ховають сю). Як що це твій або мій хазяїн, давай, помнемо їм добре боки!

Василь. Ні, краще і ми втікаймо!

Антон. Дурний! Чого ти боїш ся? Насунемо шапки на очі, той не пізнає, та давай пополупим добре... Приляж! (Прилягли трохи отдаль).

Я В А VI.

Ті-ж і Нечипір.

Нечипір. (Придивляєть ся). Куди-ж це я забрів? Це мабуть, мара мене воде! Сьвят, сьвят, сьвят!... Я і бачив, що щось все мені доропу перебігало, не-

наче кіт або тхір!... Та де-ж це шлях? (Придивляється). Сказати би п'яний а то тільки дві чарки випив з кумом Петром, ще тільки сонечко звернуло на спочинок... Левада чи що? Дядина мені казала колись, що як заблудиш ся, то мерщій переверни сорочку коміром назад, та читай: „Да воскресне Бог”, то зараз і виведе тебе на шлях!

Антон. Це щось не з наших!

Василь. Щось чужосторонне!

Нечипір. І не пив же багато!... Дві чарки тільки і сьорбнув, а памороки так забило, що нічого не розчолопаю. Вже мабуть скоро і північ, а я все блукаю! О, щось ніби котить ся, куценьке та чорне!...

Антон і Василь. (перепинили його. А хто це такий?)

Нечипір. Братіки, голубчики, пустіть мене, ей—Богу, я не злодій!

Антон. Хто ти такий? зараз признавай ся!

Нечипір. А хто його зна, я і сам тепер не знаю, хто я!

Антон. Та відкіля-ж ти?

Нечипір. Я відкіля? Відділя-ж таки, з Іванівки!

Василь. З якої Іванівки?

Нечипір. З якої Іванівки? З нашої, з цієї Іванівки.

Антон. Це з тієї, що біля Ревуцького?

Нечипір. Так тошно!

Антон. Чого-ж це тебе аж сюди, за п'ятнайцять верстов, занесло?

Нечипір. Ого-го! п'ятнайцять верстов? От анахтемська мара аж куди затирила!...

Василь. Яка мара? Та чи ви про своїм умі?

Нечипір. Мара? Чорненька таке, котить ся попереду!...

Антон. Чи ти не божевільний часом?

Нечипір. Об тім я достомітно не звестен! Бачите,

випив я з кумом Петром дві чарочки і вийшов, ще тільки сонечко стало спочивать...

Василь. Та ви-б розкажіть нам товком, що з вами трафилось?

Нечипір. Стривайте ж-бо! Кажу-ж вам настоящим товком: випив я дві чарочки з Кумом Петром, ще тільки сонечко стало спочивать...

Антон і Василь. Та це вже ми чули. А далі що?

Нечипір. Ну-да, ну-да!... Значить, випив я дві чарочки з кумом Петром... І був у шинку ще той, що позаторік... ось, як бо його?... Ну, що у Степана, Сьомового зятя... його хата зараз коло греблі!... Як перейдеш греблю, а вона в вічі тобі тиць!...

Антон. Та чи не конокрад ти, що так плутаєш?..

Василь. Бог-зна що, Антоне, ти говориш. Придивись на нього, хіба він схожий з конокрадом?

Антон. Та він і справді чи не божевільний?

Нечипір. Отак було вже раз зо мною торік, як раз на Великдень!... Стало бить, теж так: випив я дві чарочки з кумом Петром... не більш, не меньч..

Василь. Слухай, Антоне! Оце, по моему, як раз такий чоловік, як нам треба. Ні він нікого тут не знає, ні його не знають.

Антон. А що ти думаєш? І справді! От буде кумедія, так кумедія!

Нечипір. Може вам треба на що лихе, то шукайте собі дурніщого!...

Василь. Та ні! Ми не такі люди, щоб вас на лихе підмовляля.

Антон. Дівчата! А ідїть сюди, годї вам ховатись!

Оришка і Горпина. (Підійшли). Хто це? (Нечипір простяга їм руку).

Василь. Не придивляйтесь, бо не пізнаєте! Се чоловік чужосторонний.

Нечипір. (До дівчат.) З далека... Але як воно

стало ся оце діло, то і не розберу... Чудасія! сказать би п'яний був, а то зрозумійте: тільки випив, казать дві чарочки з кумом Петром, тільки ще сонечко сіло...

Антон. Ходімо відціля, бо тут не безпечно, та там вже до ладу про се побалакаємо!

Нечипір. Сторія, та й тільки!... Ну, нехай би був п'яний!... А то випив дві...

Оришка. (До Антона). Та ви товком нам скажіть, що це ви затіваєте?

Антон. Нехай тебе покортить... Ходім, ходім!

Нечипір. Кажу-ж вам товком: випив я з кумом Петром... (Антон, Нечипір і Оришка пішли).

Я В А VII.

Горпина і Василь.

Василь. От, ти все казала, що я несміливий та плохий, а от, бачиш, вже діло наше кипить!

Горпина. Цяця, цяця! Дай я тебе погладжу по головці!

Василь. Гладь цуцика, а я людина!

Горпина. Ти-ж мій цуцик! (Регоче. Пішли).

Я В А VIII.

Дранко іде, зігнувшись, з дубиною.

Дранко. Щоб мені молотка не вдержати в руці, щоб мені не довелось ніколи приварити п'ятки до коси, щоб мені ніколи не загартувати кресала, коли я знов отут не бачив Антона своїми очима вже з сусідвою Оришкою!... Це той, про котрого Кукса каже, що ненавидить бабського кодля... Добре ненавидить!... Ну, тай посьміють ся-ж я з сусіда! Що то не Василь, то я певен, бо Василь пішов до брата свого, ще з вечера одпросив ся! Ну, колиб я їх упій-

мав, взяв би Антона за чуба, а Оришку за коси, та і привів би до сусіда, щоб потішив ся ними!... Стривай, щось іде... (Присідає).

Я В А ІХ.

Кукса і Дранко.

Кукса. (Ідучи, тихенько сьпіває: „Ой не спить ся не лежить ся і сон не бере”...) Щось не спить ся! Колиб швидч сьвітало, ніяк не дїждусь того ранку. Неначе щось там на небі загальмувало ніч, та і задержує на місці, як воду на ядовім опусті; А Антон замкнув ся у млинї, гукав-гукав, стукав-стукав, не хоче відімкнути. А ну, навідаюсь до свого кладу, чи не хапнув його Антон?...

Дранко. (Кинув ся на ньото з дубиною. А, впіймав я тебе!

Кукса. Тю, хто це?

Дранко. Це він, сусіде?

Кукса. А який же біс? Що це ви, бодай вас, мало мене дубиною не вгріли?

Дранко. Та то я шуткував! Хотїв вас налякать!

Кукса. Добрі були-б шутки, як би оперезали по плечах!

Дранко. Чого це ви блукаете по леваді?

Кукса. А ви чого?

Дранко. Та так... Приснило ся, бачте, менї що ніби щось крадеть ся до кузнї, я прокинув ся та швидч на двір. Ну, а потім вже подумав коли встав, то обїйду навкруги двору, так, на всякий случай!...

Кукса. А дубину-ж де зачепили?

Дранко. По дорозї... так, про всякий случай!

Кукса. Ото у вас багато гроший наховано, через те вам і снить ся невіть-що!

Дранко. Іскри та жужелиця вам в вічі! Які там

у мене гроші? У вас он аж скрині тріщать від карбованців!...

Кукса. Межисітка вам в пельку! Мавши пять дочок, чорта лисого виховаєш!...

Дранко. Так у вас же тільки пять, а в мене їх сім!

Кукса. Та адже-ж і пять!...

Дранко. Але-ж не сім?

Кукса. Але-ж і пять, кажу!...

Дранко. Та у вас буде скоро менше!

Кукса. (У бік). Від кого-ж це він провідав про жениха?

Дранко. А Антон ваш і справді ненавидить бабського роду?

Кукса. Бачте, я-ж вам казав!...

Дранко. Бачу, бачу! (Регоче).

Кукса. Чого-ж це ви регочете? (Дранко регоче). От же, я вас вилаю проти неділі; Вдаєте з себе богобоязного, а лізете на сварку, щоб на гріх підвести.

Дранко. Та то я так, шуткую! (Подає руку). Ви-бачайте.

Кукса. Чудесно у вечерні дяки сьпівали: „Блажен муж!”.

Дранко. У Пречистої краще! Там один басистий як ревне, як ревне, аж неначе у голові тобі реве і волосе до гори лізе!...

Кукса. (Хапа себе за голову). Ой-ой-ой!...

Дранко. Та у вас вже не полізе, ви безпечні!...

Кукса. Конешне, є усякі скусники.

Дранко. Чи не хочете понюхать? (Помовчав). Завтра, кажуть, весіле у когось буде?

Кукса. (У бік). О, знову! Від кого-б це він довідав ся?...

Дранко. Чув я, що і вас кликатимуть.

Кукса. (У бік). Що? Оцього я зовсім не розберу! (До нього). До кого кликатимуть? Чи ви з просоння,

чи... Я чув, що ніби-то вас кликають, а не мене!

Дранко. (У бік). Що це він товче? Хто-б йому це сказав?

Кукса. (У бік). Чи не писар йому шепнув?

Дранко. Ну, коли вже про це довідались, то просимо....

Кукса. Вас не минати? Де-ж таки, борони Боже! Звісно, по сусідству покличенмо і вас.

Дранко. Та ви це як?

Кукса. Навспряжки!

Дранко. Хто з нас спить?

Кукса. Не знаю.

Дранко. Хто з нас дурний?

Кукса. Не знаю! (Регоче.)

Дранко. Тьфу!

Кукса. А вам двічі: тьфу!

Кукса. (Сьпіває):

Дранко. Либонь, випитати

Сусід мене хоче,

Кукса. Ви навмісне, чи у сьмішки?

Дранко. Пошуткував з вами трошки.

Разом. Не такий я, не такий я, вибачай,

Щоб признатись на отчай!

Кукса. Хіба вже признатись,
Щоб не зволікатись?

Дранко. Ач, ніби і не злить ся,
Ой, хитра лисиця!

Кукса. Що ви чули, те правдиво.

Дранко. Завтра в' когось буде диво.

Разом. Не такий я, не такий я, вибачай, і тд.

Кукса. Чого він сьмієть ся,
Баньки витріщає?

Дранко. Неначе сорока
В вічі заглядає.

Кукса. А що кортить? признавайтесь?

Дранко. Пожалуста, не в'їдайтесь!

Разом. Не такий я, не такий я, вибачай, і тд.

Дранко. Краше давайте знюхаємось та і підемо спочивать, а завтра, як Бог дасть, діждемо. (За Куксою Василь чхає). Доброго здоровячка!

Кукса. Дякую! Тільки це не я чхнув, бо я ще і не понюхав, то чого-ж би чхав?

Дранко. Та невже? А мені здало ся...

Кукса. І завжди вам Бо-зна що здаєть ся. Я іноді обидві нїздри забю, що аж не дихну, і тоді не чхаю... Так що, кажете, завтра? (За Дранком Антон чхає). Доброго здоровячка!

Дранко. Ой, що те таке?

Кукса. Що?

Дранко. У мене за плечима щось так чхнуло, що аж неначе сімсот свічок в очах блеснуло!...

Кукса. Бачте, я казав вам нераз, що це місце не безпешне!

Дранко. Хто-ж вам казав? (Чутно: свист, хрюканне, гавканне і гомін).

Кукса. О, о! Чуєте (Обое з ляком втікають). Ті-каймо!... Куди? Туди?... Сюди?...

Я В А Х.

Вибігають: **Антон, Василь, Оришка і Горпина.**

(Сьпіввають):

Отак ми їх налякали,
Що обое повтікали,
Не вернуть ся вже сюди.
Тепер ми злишились біди.

Ну ж-бо веселіще, засьпіваймо що любіще.
Ой дівчина горлиця,
До козака горнеть ся,
А козак як орел,

Як побачив, так і вмер...
Умер батько - байдуже
Вмерла мати байдуже;
Умер милий, чорнобривий, —
Жаль мені його дуже!

І за батька „Отче наш”,
І за матір „Отче наш”,
За милого душу,
Танцювати мушу!... .

Д І Я ІІІ.

Обставини такі-ж, як і в перший дії. — День.

Я В А І.

Дранко один.

Дранко. (Стоїть на тину і дивить ся на гору, на шлях). Що воно за знак, що і доси той жених не їде? Вже і люди почали сходитись на весіле, а його нема та і нема! О, щось закуріло!... Троє, чи двоє коний? Здаєть ся, троє? Так, троє... Ще і добрі коні... Еге поспішна! Поспішай, поспішай! Пристяжні вскач біжать! Добрі конячки! Здаєть ся, він у синьому жупані? Чи то, може, сердюк? А тільки у синьому! Ні, здаєть ся, у чорній бурці. Певно, бурку накинув, — щоб незапорошило... Ач, неначе той азіять!... О, вже ближче...

Я В А ІІ.

Кукса і Дранко.

Кукса. (Вийшов з двору і не бачучи Дранка, вилазить на тин І—біда! Вже гостей повно в подвірі і в хаті, а жениха і доси не видно, не їде та і не їде! І хто їх накликав, тих гостей? І свати у третіх, і куми мої, і куми братові, і свояки кумівські!... На-

лізло такого, що і не перелічиш. Неловко спитати, хто їх сповістив... (Дивить ся на гору).

Дранко. Чи не диво! То зовсім не коні, а щось ніби теля жене...

Кукса. (Дивить ся). Щось свиню жене, мабуть у базар!... (Спостеріг Дранка). А чого то ви зопялись на тина, як то проява?

Дранко. А ви чого там маячите, як пугало?

Кукса. Та сказали діти, що десь пожежа!

Дранко. То ви виліzte на хату, відтіля видніщ буде.

Кукса. А хоч би і на димар виліз, вам що до того?

Дранко. Виліzte, виліzte, та візьміть ще і клепа-ло в руки... Скликайте людей на гвалт!

Кукса. А ви візьміть віху та махайте!

Дранко. Не лізьте осою в вічі!

Кукса. Не чіпайте мене!

Дранко. Який чорт вас зачіпає?

Кукса. Отой, що балака!

Дранко. Ви хоч би лисину прикрили: блещить на сонці, як бляха у соцького!...

Кукса. А ви-б розчесали свою куцтрю, а то воробці подумают, що куделиця, і обсмикають на гнізда!

Василь. (З двору.) Хазяїн! Якийсь чужосторонній чоловік іде до вас.

Дранко. (Скочив з тину). Невже? Слава тобі, Господи! Як це я його прогавив? (Побіг у свій двір).

Я В А ІІІ.

Антон і Кукса.

Антон. (Вибіг з двору). Хазяїн! Якийсь чоловік, либонь парубок, заїхав у заїздний двір до Гершка, переодяг ся у стару одержу, спитав, де ваша хата, і

іде вже сюди.

Кукса. Чи і справді? ти його сам бачив?

Антон. А як же, своїми очима бачив! Я ішов з місточка, дивлюсь: що воно за чудеса? Якась людина скидає з себе гарну одержу і надіва стару! Я і прислухав ся, чую, питає: „Де Куксова господа?”

Кукса. Спасибі тобі за звістку, Антоне! Я тебе Антоне люблю, ей Богу, люблю! Зоставай ся у мене ще років на два, або і на три, заслужиш чимало грошенят, тим часом, може твоє серце привернеть ся до дівчат, тоді свататимеш мою Палажку! І вона тим часом підросте та вилюдніє!

Антон. Коли так, то вже краще віддайте за мене Оришку!

Кукса. Оришку? І Оришку віддав би, так... (Оглянув ся, тихо). Це-ж приїхав жених до Оришки!

Антон. Жених? Ну, як що Оришку ви віддасте за цього жениха, тоді попрощайтесь і з Антоном, і з млином своїм, і з господою?

Кукса. Як? що?

Антон. А те, що спалю!

Кукса. (У бік). Он воно що! (До нього). Так ти так ненавидиш бабів?

Антон. Ненавидив, а оце раптом привернуло мене до бабів!

Кукса. Привернуло? А щоб тебе вивернуло!... (Хутко іде за ним). От тобі і вглядів у два ока! Та постривай-бо, Антоне!... Невже це ти навіспряки?... (Пішов).

Я В А ІV.

Нечипір (виходить з за хати) з **Василем**.

Василь. Оце-ж хата мого хазяїна, а ото Куксова.

Нечипір. Побачимо, що з цього вийде? Мушу вже

стати у пригоді добрим хлопцям. Спасибі їм: нагодували мене і гроший помінили ся дати аж десять карбованців! . . .

. Я В А V.

Нечипір і Дранко.

Пранко. (Вибігає з свого двору). Милости прошу! (Хапа його за руки і тягне до себе).

Нечипір. Чого це ви до мене пристали? Пустіть!...

Дранко. Ви від Лахтієна Хведоровича? Я зараз догадав ся!

Нечипір. У чім догадались?

Дранко. Милости прошу покорно!

Нечипір А куди ж-то проворно?

Дранко. У мою господу!

Нечипір У вашу господу?

Дранко. Все вже як слід
У мене готово!

Нечипір Я не роблю діла
З одного слова.

Дранко. Я вже і попа договорив!

Нечипір Хто-ж вам хапатись так велів?

Дранко. Одне тільки слово,
Та і марш до вінця!
Ми доведем діло
Зразу до кінця!

Нечипір Стало бить, все справно,
Тільки оком морг,
Поспієм, поспієм
З козаками на торг! X

Дранко. Перекусили-б хоч мало.

Нечипір Я вже їв і хліб і сало!

Дранко. З'їли-б ще борщу та каші...

Нечипір Ще не їв борщу та каші.

Дранко. Ходім, не гаймось,
Вже в церкві вас ждуть.

Нечипір Стало бить, поївши,
Та і з Богом в путь?

Дранко. Та і чого тут відкладати?

Нечипір Може-б завтра піддождати?...

Дранко. Скажіть одне слово
Та і марш до кінця.
Ми доведем діло
Зразу до кінця!

Нечипір Стало бить, все справно,
Тільки оком морг,
Поспієм, поспієм
З козаком на торг!

Дранко. Коли поспієм, як поспієм?

Нечипір. А ви хто такий?

Дранко. Дранко!

Нечипір. Дранко? Чудне яке прозвище!...

Дранко. Так од родителів!... Ну, ходім же в хату.

Нечипір. Ні, винесіть сюди добру чарку горілки,
я випю для хвабрости!

Дранко. Сюди? Нічого робити! (У бік). От штука-
кар! (Побіг у своє подвірє).

Нечипір. Коли-б мені не забудь про нашу умову
з хлопцями...

Антон і Василь. (З дворів). Крепись, Нечипоре!

Нечипір. Ще креплюсь!

Дранко. (Вибігає). Випийте і закусіть! А я зараз

таки догадав ся, що ви від Лахтієва Хведоровича!

Нечипір. Догадались? От штука!

Дранко. Ну, ходім-же в хату, бо вже пора, хоч і до вінця!

Нечипір. А добра горілка і закуска, хоч і не на голодні зуби! (Ість).

Дранко. На здоровячко!

Нечипір. Славні пирожки з м'ясом!

Дранко. Ви ще не бачили моєї Горпини?

Нечипір. Гм...

Дранко. Там така окуратна, як аглицькі обценки!

Нечипір. Справді? А ну, давайте ще і по другій!

Дранко. Випийте, та швидч будемо доводить діло до краю!

Нечипір. Чудасія трафилась зо мною: тільки дві чарочки випив з кумом Петром, ще тільки що сонечко почало сідати... Правда, я і забув що вам цього не треба розказувати!...

Дранко. Що, як?

Нечипір. Ніяк! Отепер ніби і підкрепись! Ну, коли вже робить діло, то робить! що далі?

Дранко. А що-ж далі?

Нечипір. Давайте ще і дівку сюди!

Дранко. Як сюди?

Нечипір. Перед мої очі! Тут ми зробимо оглядини.

Дранко. Люди-ж сьміятимуть ся!

Нечипір. А в хату я не піду, доки не розхвабрюсь!

Дранко. (У бік). От штукар! Ну, та і штукарі-ж оці городські паничі! (Побіг у двір).

Нечипір. Одначе, горілка здорова вдарила у голову!

Василь і Антон. (З дворів). Крепись, Нечипоре!

Нечипор. Ще креплюсь! Ого-го!...

Я В А VI.

Кукса і Нечипір.

Кукса. (Виходить з за тину). Куди-ж це він дівся? Бігаю, бігаю, шукаю, шукаю, нема! (Побачив Нечипора). Чи не він оце? От так мурмулад! (До нього). Милости прошу в господу! Ви від Лахтієна Хведоровича?

Нечипір. Може! А ви хто такий?

Кукса. Кукса.

Нечипір. На яку ногу?

Кукса. Ні, це бачте, таке моє прізвисьце, хвамилия моя така!...

Нечипір. Ну, то здрастуйте!

Кукса. (Сьпіває):

Проши покорно!

Нечипір. Дуже проводно!

Кукса. Давно вас жду!

Нечипір. В хату не піду!

Кукса. Годі-бо вам прикидатись,
До вінця пора збиратись.

Нечипір. Не слід ніколи спішити,
Щоб людей не насьмішити.

Кукса. Та як же це буде?
В мене все готово!
Ну, скажіть вже, Бога ради,
Ви своє хоч слово!

Нечипір. Лехко сказати,
Тяжко зробити:
Перш треба подумать,
В голові подлубать!

Кукса. Я зразу роблю!

Нечипір. Я так не люблю.

Кукса. Думайте-ж скорій!

Нечипір. Який ви мудрій!

Кукса. Перестаньте вже сьмішити,
Пора ділом нам спішити!

Нечипір. Далєбі я не сьмію ся...
Я не той, яким здаю ся!

Кукса. .Годі, годі, сину!
Скинь драну свитину,
Вона тепер не в пригоді,
Посьмішив та і годі!

Нечипір. Вчиню вашу волю,
Нічого робити!
Тільки цур, щоб потім
Не прийшлось жаліти!

Кукса. Та годі тобі сьміхотворити! От, який, ей-Богу, втішний! Кажу-ж, що я вже догадав ся.

Нечипір. Догадались? Тільки шиворіть-на-виворіт...

Кукса. Як шиворіт на виворіт?

Нечипір. Вовною на верх.

Кукса. Що ти говориш?

Нечипір. „Здоров, каже, Ісаю!”—Та чаєк шукаю!
„Ачи живздоров?”—Вже чотирі знайшов!—„Що ти,
дурню, говориш?”—Та старої не зловиш.

Кукса. Що таке?

Нечипір. Куркулю-муркулю! Розбери, що я говорю.

Кукса. Ну, та і штукар же ти, паничу!

Нечпір. (Довго дивить ся на нього). Давайте сюди дівку!

Кукса. Як?

Нечипір. Не сердьте мене, а робіть, що я приказую! Ну, живо, хутко! Дівчину сюди і добру чарку горілки!

Кукса. От який втішний! Побачимо, що з цього вийде. (Побіг).

Нечипір. Отак їх попоганять, як жеребців на аркані!

Антон і Василь. (З дворів). Крепись, Нечипоре!

Нечипір. Ого-го-го! Ще креплюсь! Здорово креплюсь!

Я В А VII.

Нечипір, Дранко, Кукса, Горпина і Оришка.

Дранко. (Тягне Горпину). Хочеш, щоб за патлі тебе потяг?

Горпина. Пустить, я і сама піду. (Вириваєть ся і іде до Нечипора). Ви хотіли на мене подивитись?— Ну, дивить ся!

Кукса. (Тягне Оришку). Иди, иди, нічого там страшного нема!

Оришка. (Ледве здержуєть ся від сьміху). Ох, я-ж соромлюсь!

Кукса. Та чого-бо ти, дурочко! Воно тільки спершу трошки якось ніби ніяково! (Підносе Нечипорові горілку; побачив Дранка з дочкою). А це що таке?

Нечипір. (До Оришки). Подозвольте на вас придивитись!

Дранко. (Нечипорові). На що той чорт лисий притирив сюди свою слиняву?

Кукса. (Нечипорові). На що це мій сусіда припер сюди свою витрішкувату?

Нечипір. (До дівчат). Позвольте нам подивить ся в зуби!

Дівчата. З якої речі?

Дранко. (Горпині, сьміючись). Роззяв вже йому рота!

Горпина. Не хочу! ..

Кукса. (Оришці). Покажи вже йому зуби!

Оришка. Ні за що на сьвітї!

Кукса. Дивись, я свої покажу! Що-ж тут такого?

Дранко. Дивись, я свої вишкирю. Нехай дивиться!

Нечипір. Як бачу, то ви дуже церемонні.

Дранко. (Горпині). Роззяв, пожалуста!

Кукса (Оришці). Покажи, зділай милость!

Дранко. (Горпині сердито). Роззяв, кажу тобі!

Кукса. (Оришці). Покажи, кажу тобі! (Дівчата втікають; з дворів народ наближується до воріт і деякі починають гукати: „Свате! Чи скоро ми побачимо вашого жениха?“).

Дранко і Кукса. (До своїх дворів.) Зараз!

Дранко. (У бік). Певно, що Лахтієн Хведорович обом нам одного жениха прислав!

Кукса. (У бік). Певно, цей жених заплутався!

Дранко. Подивитесь опісля! Кінчайте, Бога ради!

Кукса. Опісля заглядатимете хоч і що-дня! Тільки боржій доводьте діло до кінця!

Нечипір. Я вже скінчив.

Кукса. Ви, може, думаєте, що сусіда мій, то це я; а що я, то це мій сусіда?

Дранко. Певно ви думаєте, що я, то це мій сусіда, а що мій сусіда, то це я?

Нечипір. Ні, я нічого не думаю!

Кукса. Ну?

Дранко. Ну?

Нечипір. Ну? Та не сіпайте-бо мене, як циган дохлу шкапу! Я, одначе, ніяк не розберу, про що ми товкуємо?

Я В А VIII.

Ті-ж Василь і Антон.

Василь. (До Дранка). Хазяїн! Піп прислав, каже, щоб швидч їхали бо церкву запре!

Антон. (До Кукси). Вже музики прийшли; питають, чи починать грать?

Кукса і Пранко. (У бік). От тобі і здрастуй! Треба іти на одчай! (До Нечипора). Ну, котру-ж?

Нечипір. Рад би на обох женитись!

Дранко. Як на обох?

Кукса. Хіба можна на двох разом?

Нечипір. У турків можна і на трох!

Дранко. Я це чув.

Кукса. Там можна.

Нечипір. А в вас не можна, бо я вже жонатий!

Кукса і Дранко. Жо-жо-жонатий?... Як жонатий? Ти-ж хто такий?

Нечипір. Ніхто!

Кукса і Дранко. Що-ж тепер?

Нечипір. А тепер, спасибі вам за хліб-сіль і за ласку! Прощайте!

Кукса і Дранко. Стривайте! Як же це?

Народ. Ну, та і довго ви там торгуєтесь! Неначе вола або коня купуєте.

Кукса. Виходить, що я сам себе обдурив!

Дранко. Виходить, що я сам себе пошив!

Кукса. Кого-ж тепер ляять, кого бить? Дайте мені його, я йому все волосе вискубу!

Дранко. Дайте мені його, я його роздеру!

Кукса. Так ніж, не так буде, а ось як! А, тепер я догадав ся! (До Дранка.) Це ви, мабуть, нарочито підвели під мене таку машину, щоб мене осоромити перед усїм миром?...

Дранко. А то хіба не ви накликали мені повен двір гостей? Як я тепер гляну людям в очі?

Кукса. Так не посьмієтесь же, не діждете! Антоне! Клич зараз сюди Оришку! (Антон побіг і хутко веде Оришку). Ого-го! Ще той на сьвіт ненародився, щоб з мене покепкував! З такими сусідами краще сторч головою в ополонку, або на гиляку!...

Дранко. Так і я-ж не дам вам у кашу мені наплювати! (Гука у свій двір. Горпино, тягни сюди Василя!

Антон і Сришка. Ми тут.

Кукса. Антоне! Я помилився! Оцей жених (Штовха Нечипора), приїхав до сусіда. А я вже давно наважився віддати за тебе Оришку; бери її! Ось як у нас!

Оришка. (Кидається до нього). Таточку, голубчику, мій ріднесенькій.

Кукса. (До Антона). Я хотів тільки трошки подратувати тебе! Ну, уклонися-ж хазяїнові в ноги за таку честь!

Дранко. (Кричить). Горпино! швидч сюди!

Кукса. (До Антона). Що-ж ти стовбичиш?

Антон. За що-ж я вам кланятимусь?

Кукса. Гордий! От за це іменно ти мені до впадоби! Отакий і я гордий! Але-ж як закон велить, то я все вклоняюсь та і вклоняюсь...

Антон. Хіба що закон! Закон мушу сповнити! — (Бере Оришку за руку). Благословіть нас, тату, на чесний шлюб!

Василь і Горпина. Ми тут!

Дранко. Мерщій мені в ноги!

Василь. Я можу! (Кланяється).

Дранко. (До Кукса). А у нас ось як! Сусіде! дивіть ся.

Кукса. Бачу! Не повилазило мені!

Дранко. (Дочці). А ти?

Горпина. Голова не згиняєть ся!

Дранко. Ач яке зїлячко! Я радий, що випихаю тебе з двору, меньч клопоту мені... Але все-ж таки уклонитись батькові мусиш, бо так закон велить!

Горпина. Хіба що закон. (Кланяєть ся з Весилем).

Кукса. Боже вас благослови!

Дранко. Боже вас благослови!

Василь. Тепер, хоч ви на мені всі кліщі побийте, я вам слова уперек не скажу!

Дранко. Через те ти мені і любий, що такий покірний! Я вже трое кліщів на тобі побив, а ти все кориш ся!...

Кукса. Сусіде! Тепер тільки чотирі!

Дранко. А в мене тільки шість!

Кукса і Дранко. (Гукають). Люди добрі, милости просимо сюди! Вітайте наших молодих.

Нечипір. От і слава Богу!

Кукса і Дранко. (До нього). То вас, стало бить, не Лахтієв Хведорових прислав?

Нечипір. Ні!

Кукса і Дранко. Хто-ж ви такий?

Нечипір. Я-ж вам кажу: так собі, ніхто.

Дранко. Так чого-ж ти лізеш в очі?

Кукса. Убирав ся-б собі з двору—і любісенько!

Нечипір. Я і піду!

Кукса. Може ще жених і приїде...

Дранко. Може ше жениха можна і подождать?

Я В А IX.

Ті-ж і Писар Скакунець.

Писар. Не приїдить і не дожидайте!

Кукса і Дранко. Як?

Писар. А так! (Сьпіває):

Как без политики жити,
На цім химернім сьвіті?...

Бо то я таку политику підвів, і листи до вас написані оцією скусною рукою!

Кукса і Дранко. Чорти-б вас побрали з вашою политикою!

Оришка. (До Кукси). Годі, таточку, гніватись!— Так, стало бить, Богу завгодно...

Горпина. Тату, не робіть бешкету, бо відкинусь від благословення!

Писар. Вселюбезнійші мої приятелі і милостиві государі! Послухайте мене, дурного, то може, Господь допоможе і вам порозумпішати!... Во время оно, когда ещо, будем говорить откровенно, не було ні неба, ні землі, а стояв тільки один плетений тин... І був тоді, мої вселюбезнійші приятелі і милостиві государі, будем говорить откровенно, один цар....

Кукса. Це ви вже знов нудоту затягнете? Я поблагословив, стало бить, слова вже не зламаю!

Дранко. Або може підведете під нас таку политику, що і очі рогом полізуть? Благословеніє дано, стало бить аміні!

Писар. В таком случаї, будем говорить откровенно: юра. юра, юра! (Сьпіває):

Кожний писар з покон вік —
Политичний чоловік....

Дранко. Сусіде! Чи не помиритись нам на радощах, та згуляти два весіля в один кошт?

Кукса. Та воно, звісно дешевне... (Простяга руку). А що-ж! (Цілюють ся). У вас вже півчі договорені, а в мене музики! (Тихо). Пошили ся в дурні обоє, треба вже мовчать.

Дранко. Гей, свашки, приданки! Убирайте молодих та споряджайте їх з Богом до вінця! Дружечки! Ну-ж, гукніть весільної! Сповістять Божий мир про нашу радість!

Дранко. Просимо дорогих гостей величати наших молодих весільною піснею!

Х о р :

Ой попе, попе,
Батьку наш!
Відчиняй церковцю,
Проти нас,
Звінчай діток
Одноліток
В Божий час!

(Кукса і Дранко радіючи показують один другому на пальцях, що вже не п'ять, а чотири, не сім, а шість. (Можна закінчити дію і танком).

ТЕАТРАЛЬНІ ТВОРИ.

Американець, веселий образ в 3 діях	15	црт.
Американський шляхтич образець в 3 діях	30	"
Блудний син, образ в 4 діях	25	"
Бондарівна, драма в 4 діях, а 5 відсловах	20	"
Бурлака, драма в 5 діях,	35	"
Верховинці, драма в 3. діях,	30	"
Вихованець, комедия в 3 діях	25	"
В неволі темноти, комедия в 3 діях	25	"
Дай серцю волю, заведе в неволю, драма в 5 діях...	40	"
Душогубка, драма в 4 діях	30	"
Жидівка вихрестка, драма в 5 діях	50	"
За Немаць іду, оперета в 4. діях.	20	"
Запорожський клан, комедийно-опера в 3 діях,	20	"
Зори нового життя, комедия в 4 діях	30	"
Капраль Тимко, мєльодрама в 5 діях	20	"
Мазепа, драма в 5. діях,	35	"
Мавітрула, комедия в 1 дії	15	"
Мати наймичка, драма в 4 діях	25	"
Музики аристократи народний образ в 2 діях	15	"
На відпуст до Києва, комедия в 3 діях	30	"
Наймичка, драма в 5 діях	35	"
Баталка Полтавка, комедийно-опера в 2 діях	20	"
На тихі води, на ясні зори, сцен. образок в 4 діях .	25	"
Недолюдки. Бувальщина в 3 діях,	30	"
Не клени, образ в 1 дії	10	"
Ориця, малюнки з міщанського життя в 4 діях	35	"
Панна Штуварка, комедия в 3 діях	30	"
Підгір'яни. мєльодрама в 3 діях	50	"
Пімета Жидівки, драма в 5 діях,	40	"
Пімета за кривду, драма в 5 діях,	35	"
По ревізії, етюд в 1 дії	20	"
Прометей драматичний уривок.	15	"
Простак, комедия в 1 дії	20	"
Сватання на вечерицях, жарт в 1. дії,	10	"
Соколик, комедия в 4 діях	35	"
Страйк сценічний образ в 3 діях	20	"
Сьвідки, комедия в 1. дії.	15	"
Герновий вінок, або жертви царизму драма в 4 діях.	50	"
Украдене щастє, драма в 5 діях	25	"
Смара, драма в 4 діях	50	"
Сто винен, драма в 3 діях	15	"
Царицині черевички, комедия в 5. діях	25	"

Всі замовлення посилайте на адресу:

UKRAINSKA KNYHARNIA

im. T. Shewchenka

168 East 4th Street, New York, N. Y